

ГОСТОВАЊЕ ИЗЛОЖБЕ „УЖИЧКА РЕПУБЛИКА“ У ПОЗНАЊУ

На основу програма међународне културне размене између Историјског музеја Србије и Музеја за раднички покрет „Мартина Каспрзака“, приказана је, у периоду октобар — новембар 1981. године, изложба „Ужичка република“ у Познању.

Било је неопходно да се, пре свега, отклоне оштећења која су се појавила током честих гостовања, односно сеоба ове изложбе. Поред тога, требало је за ову прилику уредити на картама додатне оријентире за лоцирање Ужичке републике. Извршен је, такође, шири избор ликовног материјала, као и нова позајмица тродимензионалног материјала, што је подигло музеолошки ниво изложбе.

Сматрали смо да је за пољску јавност добро урадити пригодан додатак, као приступ изложби, о инвазији Пољске 1939. године, као и о Пољском покрету отпора, а догађаје у Југославији 1941. године актуелизирати на међународном нивоу, па смо у том смислу третирали и план „Марита“ као и његов утицај на крајњи исход рата. Ово смо постигли делом новим експонатима, а делом информативнијим уводним и предметним легендама. У овако постављеним оквирима дали смо феномен Ужичке републике — јединог ослобођеног простора 1941. године у поробљеној Европи. Показали смо њено настајање под руководством Комунистичке партије Југославије, у окупираној и распарчаној земљи у лето и јесен 1941. године, када су фашистичке снаге биле на врхунцу моћи. Показали смо да је њена реализација текла према стратешкој замисли врховног војног и партијског руководства устанка о потреби стварања велике ослобођене територије на тлу западне Србије и Шумадије, тежишту општејугословенског устанка 1941. године. Осим наведеног југословенског аспекта приказана су војна и револуционарна збивања у простору Ужичке републике, а пре свега постављање војних и политичких темеља ослободилачке борбе и револуције.

Експозициони план је, у глобалу, урађен у Београду на основу оријентационе скице сале у којој је изложба приказана. Детаљно уклапање у троделни простор тематских и ликовних целина остао је као сложен задатак који је решен у току саме монтаже. Тродимензионални материјал, груписан у тридесетак витрина, чинило је, највећим делом, оружје народних хероја и бораца Ужичке републике, док су фриз документарног фото материјала на паноима прекидали ликовни радови, који су се појављивали у ритмовима.

Домаћин, Музеј за раднички покрет »Мартина Каспрзака«, учињено је све да крајње сложена политичка и економска ситуација у Пољској не утиче битније на укупан рад на реализацији ове изложбе, као и на организацију пропаганде и посете. Изложба „Ужичка република“ је, нема сумње и у тим крајње сложеним условима, допринела ближе упознавању и зближавању два народа и продору истине о нашој народноослободилачкој борби, а посебно о постављању њених војних и политичких темеља 1941. године.

Павле Стојковић